

האוקטוברים הרודפים אותנו / אוריאל בן עמי

ערב יום הכיפורים תשפ"ה, אוקטובר 2024

שמחת תורה שנפלה בשבת ממשיכה את יום הכיפורים שנפל בשבת, 50 שנה בדיוק קודם לכן.

כשהיינו ילדים ונערים בכפר ידענו בעל פה את שמות כל נופלי נהלל במלחמת העצמאות. מידי שנה ביום הזיכרון, שלפני יום העצמאות קראו בשמותיהם ושמות הוריהם המייסדים. תמונותיהם נשמרו עם כתבים שהשאירו בחדר "יד לבנים", במועדון הוותיקים ובאתר הזיכרון של משרד הביטחון.

ואז, ב-1973, בא אסון נוסף על הכפר. שבעה בני נהלל נפלו במלחמת יום הכיפורים, לפני 51 שנים. היינו בני מחזור י"ב שהושפע מאד מהמלחמה הזו והתגייסנו חודש אחריה.

מאז, משך 50 שנים ברציפות, מתקיימת אזכרה מידי שנה לנופלי מלחמת יום הכיפורים. היו צריכים להיות היום בני 70, 80 ואף 90 פלוס. הותירו הורים שרובם נפטרו, בנות זוג, יתומים ויתומות, אחים ואחיות ואחיינים הנקראים על שמם. כמעט בני 50 היום.

טראומות החליפו טראומות והשנה הוחלט לראשונה שטקס הזיכרון הרשמי לנופלי יום הכיפורים - לא יתקיים עוד. המתים יוסיפו לחיות בקרב חבריהם ובני משפחותיהם.

גדעון אבידב, זהר בן ברק, עמוס בן דוד, ארז בנימיני, גדי בן נתן, מוישלה יפה, זאב סלוצקי-עמית. זכר כולם לברכה.

***

דברים שכתבתי לזכרם, לפני 7 שנים:

חזרה ליום הכיפורים בנהלל, שבת, תשל"ד, 6 באוקטובר 1973

על יום הכיפורים היוצא בשבת. כמו יום הכיפורים ההוא

במדינת ישראל חיים היום, לפי אומדן, יותר מ-80% מן האוכלוסיה, שלא היו כאן במלחמת יום הכיפורים, לפני 44 שנים.

כלומר, נולדו רבים, עלו לארץ רבים, ירדו ממנה רבים ומתו רבים במיתות שונות, בשלום ובמלחמות ובזיקנות טובות ורעות.

אז לזכר יום הכיפורים, ההוא, שהפתיע את כולנו, אני שב לזחיחות.

הייתי אז תלמיד י"ב, רגע לפני הגיוס לצה"ל. לפני הצהרים החלה התרחשות של חוסר שקט. אנשים יצאו לרחוב. החלו לרחוש שמועות. בשתיים בצהרים נשמעה אזעקה בצופר המרכזי, שמעל מזכירות הכפר. השמועה על פרוץ המלחמה התגלגלה במהירות ברחבי העיגול.

טלפונים עוד לא היו לכולם. פלאפונים אפילו בחלום לא היו. נערכנו מיד לחירום, לקבל טלפונים במזכירות, עם הודעות גיוס מיידיות מצה"ל, ולמסור לחברים. קיבלנו אחריות להפעיל את צופר האזעקה לפי התראה מוסמכת. ימי הכיפורים בכפר, כבשאר הארץ, עברו בדממה מוחלטת, עד היום הזה. איש לא נסע בשום רכב לשום מקום.

נשארתי עם החולצה הלבנה והמכנסיים השחורים. לקחתי את הטרקטור ונסעתי במהירות למסור את הודעות הגיוס לחלק מהחברים בביתם. זה היה אדרנלין של בן נעורים זחוח, לא פחות משל המדינאים והמפקדים הבכירים בצה"ל.

אני זוכר היטב שפגשתי את ע', שהיה מבוגר ממני בכמה שנים, והודעתי לו שיש מלחמה. שעליו לשוב ליחידה. הוא הסתכל בי ובמצב הרוח שלי ואמר לי "מה אתה שמח, אידיוט. מלחמה זה לא דבר מצחיק. יש אנשים שלא חוזרים מהמלחמה". ומשפט התוכחה החורך הזה, כמו פניו כשאמר את הדברים, נכנסו לי לבטן ונשארו איתי. הוא חזר הביתה בשלום, אך שניים מבני כתתו, בני 21, לא שבו.

***

מחקתי את החיוך. במהלך המלחמה קיבלנו דרישות שלום מהמגוייסים בטלפון של המזכירות. נסעתי לרותי למסור לה דרישת שלום מגדי בעלה, שמישהו ראה אותו בסיני וביקש למסור, שהוא בסדר. כמה רווח לה לשמוע ולשמח.

למחרת נכנסה מונית לכפר. מראה חריג בנוף שלנו. נציגי קצין העיר הגיעו לרותי לבשר לה שגדי נהרג. דרישת השלום שהתבקשתי למסור, הגיעה למעשה כבר אחרי מותו.

הכפר התבצר בשתיקה, באימת מתח המלחמה. הודעות על הרוגים החלו להגיע. האנשים התכנסו והסתגרו בתוך עצמם. בודדים ביחד. זוהר בן-ברק, מהמחזור שנה מעלי, נהרג בכיבוש החרמון. מוישלה יפה וגדעוני אבידב, שניהם בני אותה כיתה, נהרגו. מוישלה, נשוי טרי לנירה, בסיני.

גדעוני ברמת הגולן. עמוס בן דויד, הבעל של רוני ואבא של צור ושני, התינוקות - נהרג בגולן וקיבל את עיטור העוז על לחימתו. ארז בנימיני וגדי בן-נתן, נשוי לרותי ואבא לסמדר ואבנר, נהרגו בסיני.

זאבל'ה עמית, היה בן 46. נשוי לדליה ואבא לשלושה ילדים. מיכל, רונית ואמנון. הצטרף במהירות למלחמה, לאריק שרון, חברו הקרוב. הוא נהרג, בסיני, כשעמד לצידו של שרון בנגמ"ש. כחמש-עשרה שנים לפני כן, הכירה אותו נעמי שמר בפריז, יחד עם חברו הקרוב מילדות, יוסל'ה רגב. היא כתבה עליהם את השיר "אנחנו שנינו מאותו הכפר".

ניבאה ולא ידעה את אשר ניבאה. היסטוריה לא גמורה. שבעה בני נהלל נהרגו במלחמה ההיא. רישומה וצלקותיה נותרו חרוטים בה עד היום.

דור חדש של מוישלה יפה וארז בנימיני נולד ונקרא על שם דודיו והם כבר כבני ארבעים היום.

טראומת מלחמת יום הכיפורים נותרה זיכרון חי, לכל מי שהיה אז במדינת ישראל. אזרחים, חיילים, ילדים, משפחות שכולות.

משה דיין מנהלל, שר הביטחון של המלחמה ושר החוץ של השלום

וההפתעה המוחלטת הזו, של יום הכיפורים שחל בשבת באופן נדיר, מחזירה אותי ליום הכיפורים הקרוב.

משה דיין, שגדל בנהלל, שר הביטחון של המלחמה ההיא, חזר בתשובה פוליטית מהזחיות. הוא הביא כעבור חמש שנים, את הסכם השלום עם מצרים, כשר החוץ בממשלת בגין. הארץ שקטה מאז 40 שנה. לפחות בחזית עם מצרים.

אבל מאז גם המשכנו לדעת כאן מלחמות. חלקן מיותרות ומופקרות, חלקן כורח חיים. חלקן בין היהודים בעלי אגו, לבין עצמם. "ראי אדמה כי היינו בזבזנים עד מאד" כתב שאול טשרניחובסקי בשירו, על עלומים שנגדעו לשווא. בבזבז.

יום הכיפורים היוצא שוב בשבת, הוא זיכרון של חשבון הנפש ההוא, שטרם הסתיים. בעידן הרשת הפתוחה, מתקיימת פעילות חברתית-קהילתית מדהימה בעוצמתה, לצד גידופים מופרעים ומסיתים של שנאת חנם.

הישגיה של מדינת ישראל כמעט בלתי נתפסים בקידמתם הטכנולוגית, לצד תחלואים חברתיים של עוולות והתעמרות שלטונית בחלשים.

"באין חזון ייפרע עם", אמר דוד בן גוריון סמוך להקמת המדינה. יום הכיפורים הקרוב אולי ימחק בתקווה את הזחיחות שחזרה, לדור שלא ידע את מלחמת יום הכיפורים. אלה שהחליפו כאן את "שיר הרעות" של חיים גורי, בחמדנות שלטונית.

נעמי שמר כתבה בשיר אחר:

"אנשים טובים באמצע הדרך,

אנשים טובים מאד

אנשים טובים יודעים את הדרך

ואיתם אפשר לצעוד"

העם עדיין ראוי ממנהיגיו. ממתין להם שיהיו אנשים טובים באמצע הדרך. שיידעו את הדרך. שאיתם אפשר לצעוד.

בתמונה בני מצוה בנהלל עם הרב זכריה הכהן. 1964.

בשורה למעלה לשמאלו של הרב זכריה, ארז בנימיני ז"ל.

בשורה האמצעית לשמאלו של הרב זכריה, גדעוני אבידב ז"ל.

אחרון משמאל, בשורה התחתונה, מוישלה יפה ז"ל.

נופלי יום הכיפורים, בני הכפר. זכרם לברכה